

HOMOKRA ÉPÜLŐ PARNASSZUS.

Az Úr Illésként elviszi mind,
Kiket nagyon sujt és szeret:
Tüzes, gyors szíveket ad nekik,
Ezek a tüzes szekerek.

A d y Endre.

Szelíd, méléző horizont, a szegélyben húzódó fákön és néma sík-földeken túl, mintha tó övezné a párás tájat: talán valami óperenciás Okeanosz, amelyben az ittlévők kerek szigete úszik. Itt kell maradni, ebben a körben, élni és halni. Nincsen Város, mert a város is Falu és a falu is Föld és Homok. A *táj lelke* itt nem a Dunántúlnak dómába-áhitózó, felszökő spiritualizmusában szimbolizálódik, hanem ott rejtőzik a síkon szétterülő alacsony házsorokban, a szederindás, füves, puha gyalogösvény kanyargásában. Nem kívánczik ki semmi a keretből, az önmagába-merülés nyugalma csak a körülhatárolt, zárt, konkrét valóságokat láttatja. Nem égi világból való a templom sem: gótikus fantasztikum, barok komplikáltság helyett a puritánabb renaissance vagy a klasszikus empire adja meg a stílust. És a templom mellett meghúzódó szerény paplak az igazi vára a városnak, a virágoskert mögötti csöndesség, amely ígével igazgatja az emberi némaságot. Világi társadalom és vallás: szinte faji közösségekben egyesül. Itt csak magyarok vannak és az úri, gazdag magyarság fogalmával a kálvinizmus azonosul. A legnagyobb dicséret, ha valakire azt mondják: jó magyar ember. Pár család, csupa rokonság, adja ki a várost és a temető sírkövein ugyanazok a nemes és nemzeti nevek bukkannak elő. A legszebb hely, az egyetlen sétahely a temető-erdő: mintha a halál valami pogány folytatása volna az életnek.

A magyar realizmus földje ez, ahol a föld a legnagyobb érték és mindenki számontartja, mennyije van a szomszédnak. Az a generáció, amely innen kiindulva a múlt század második felében uralomra jutott irodalomban és politikában, — a Petőfi-Arany utániak, a Szász Károlyok, Baksayak, Vargha Gyulák, Szilády Áronok, Bibók, Mészölyök szellemi nemzetsége — hogy vezető rétege, szelekcióval és nemes belső tenyésztéssel gazdagodó letéteményese legyen a magyarságnak és a történelmi tudatnak: ez a generáció érthető idegenkedéssel nézhette azt a rohanva tornyosuló városi kultúrát, amely — erdélyi, felvidéki és dunántúli támogatással — teljesen átfőrnálni akarta népünket a huszadik század arculatára. *Népies és nemzeti:* a Duna-Tisza közén egyetlen életforma és kultur-ideál. A verses regény avuló szentimentalizmusa és a homeroszi epikus nyugalom itt a genius loci legtermészetesebb termése.

*

Tóth Károly innen, a halasi gazdag földbirtokosságból indult el és csak ebből a milieuból lehet megérteni őt, a szűkebb pátriájából. Kinőtt és mégis az ősi földre mindig vissza-visszahulló magyart.

A nemesi kúria és a református kollégium indítják útra. Nem marad meg a földnél, mert tehetsége és temperamentuma messzire hajtja, de a biztos bázist, a cselekvés függetlenségét és az élet úri megformálását mindvégig innen kapja. Tipusa a kitermelt, nemes magyar fajtának, amelyik szellemi pályán sem tud elszakadni a földtől, attól a földtől, ami az övé, talán az első birtokbavétel jogán. Ősi származási hagyományok, nagyszámú rokonság, messze vidéken ismert öreg urak és család-kormányzó asszonyok határozzák meg ennek a típusnak életútját, amely csak kétfelé ágazhat: a theologia-filozófia vagy a jurisprudentia felé, ebben is az ősi kollégiumi hagyományokat követve, amely kizárja a természettudományos pályát. A természettudomány nem illeszkedik bele a nemzeti hagyományokba, de a jog: fundamentum, történelem és közügy.

Tóth Károly legkedvesebb díszítő jelzője, ha valami intézményről szólott, az volt, hogy ősi. Ősi birtok, ősi város, ősi egyetem, ősi szokás. Jellemző öreá magára, a kún-kapitányok ivadékára, ez a jelző. Nem tartozott azokhoz a lelkekhez, akikben a tagadás szelleme él minden ösiséggel szemben. A tehetsége is ősi volt, a maga elementáris, impulzív frissességében, amihez nem férközött semmi nagyvárosi dekadencia. Ha úri ambícióból, szellemi virtusként, a családi prestige főntartása végett megszerezte is Budapesten a sub auspiciis regis doktori diplomát, a gyűrü nem jegyezte el a Várossal. Külföldi tanulmányútja is lepergett róla, mint patináról az esővíz. Ősi talajból szívta erejét ez a kemény és magyar intellektus, amely élesen látott, mint a volgamenti lovas és könyörtelenül tudott akarni, mint az ősi Magor, aki addig üldözi a vadat, amíg el nem ejti.

Az ősi föld szülötte vissza is kanyarodott a vidékre. Utálta mindig a nagyvárost, ahol elvész az ember a demokrata sokaságban. Vele is megfogatkozott az a fogyatkozó magyar típus, amely nem „vidékie”, de mégis csak vidéken érzi otthon magát, ahol mindenki köszönti az utcán és ahol mindenkinek előre köszönhet. Az udvariaság hagyományos életformái vidékre menekültek a nagyvárosból, ahol nincs is társaság és az emberek ridegen és tiszteletlenül súrlódnak egymásba. Vidéken él még a társadalmi hierarchia és az a legudvariasabb, aki a legelőkelőbb. Itt mélyen meghajolnak az asszonyok előtt, a kézcsoók lovagi kötelesség, a kalapot széles ívben leemelik a téres utcán és az asztalhoz jövőt fölállással üdvözlők. Itt a boltban rangjához mértén szolgálják ki a vevőt, akit névről ismer a Társaságom kívüliek társasága is. Itt ápolják az összejöveteleket és jól esik számon tartani a sok meghívást, a hosszúra nyúló tisztelgő-látogatásokat és az új lakomával fölértő köszönő-vizitet. Itt minden nap találkoznak az ismerősök és a cigány tudja: mikor, kinek és melyik nótáját játsza . . .

Tóth Károly sokat megőrzött ennek az életnek szép formáiból. Modorában a szertartásos szerénység a lovagi becsület gögjét takarta; ahol megjelent, ő volt az *arbiter elegantiarum*: de nem a hiú öltözködéssel, hanem a föllépés, a mozdulatok és az életstílus magyar előkelőségével. Megválogatta a környezetét, bár könnyen ba-

rátkozott, ha esztétikai ösztöne megengedte, de tudta ridegen meghúzni a válaszfalakat . . . Anyagi helyzetéhez képest szerényen élt — legtöbbet a lakására és a képgyűjteményére költött — de mindig gavallérosan fizetett és (bármennyire is hajtotta a belső cselekvés-erő) sohasem sietett, csak egyetlenegyszer, amikor végzetébe rohant.

Régi társadalmi tradíció nyilatkozott meg a nőkhöz való viszonyában. Itt is tipikusan magyar úr volt, ha nem is abból a szemérmes eposzhős-fajtából, akinek nem volt asszonnyal tartós barátsága . . . De szinte anachronisztikus hódolattal és tisztelettel adózott, a szép-tévő attitude-jében és örökké fiatalos kedéllyel, — mindenki szerette, bár ő józanul változtatta a szerepét, aszerint, hogy a Szépség vagy az Okosság megnyerése a főadat. Kedveskedésben nem maradt adósa senkinek. Mikor pedig ő volt a vendéglátó, — igazi grand seigneur-ként ezt a szerepet játszotta a legszívesebben — a magyaros szívet utólráhatlenül egyesíteni tudta a nyugateurópai diplomácia hidegebb, précieuse formáival.

Örökösen reprezentáló, mondain hajlamai külsőleg nem is juttatták kifejezésre egyéniségében a tudóst. Pedig lényének faculté maitresse-e a jogászi éleselméjűség volt. Nem a szobatudós-öncél típusa, hanem az életet tudomány aktív minisztere. És mégis, azok az érlelő évek, amiket a debreceni jogakadémián a tudományosság-nak szentelt, az elméleti gondolkodót revelálták benne, aki köteteken át elmélkedik a leggyakorlatibb jognak, a perjognak, irányelveim és alap-principiumain. Mindig hangoztatta, hogy a tételes jog csak kártyavár, aminek helyébe egy kézvonással új kártyavár állítható: a lényeg maga a gondolat, a jogalkotás morális, szociális és logikai aléptímenye. Közel állott tehát a filozófiai, theoretikus disciplínákhoz, aminthogy becsülte és szerette is a bölcsészettudomány munkásait. Valahogy — ez kálvinista tradíció volt nála, elnyomva a társadalmi hierarchia szempontjait — testvéreinek érezte a gimnáziumi tanárt, a kollégiumi könyvtárost, a kisvárosi lelkészt: a gazdag birtokos a rögzesebb élet idealistáit.

Pedig épen nem mondhatni róla, hogy Debrecen kálvinizmusa tiszántúlivá formálta volna az ő dunamenti lelkét. Ami Debrecenben, ebben a kerek, zárt karakterű civításban, maradvány kövesedett forradalom, vagy forradalmi eldobatásra váró kő (orthodoxia és radikalizmus egymás mellett tenyésznek): egyformán távol maradt a lelkétől. Debreceniségét talán a Krudy Gyuláéval lehetne egy szintre helyezni . . . De minden tehetségben van valami forradalmi: az ő forradalmisága abban állott, hogy merészelt lojális lenni, egy magasabb cél érdekében elnyomva a gravámeneket, szembehelyezkedve milieurval az illojális konjunktúra és csábító ellenzéki sikerek idején. Szilárdan állott, sőt volt ereje ahhoz is, hogy magába ölelje és az asszimilációval helyes irányba terelje a haladás lelkiségét. *Konzervatív* az a modern magyar, aki legszentebb hagyományunkat, Kazinczy és Széchenyi ideálját: az előbbrejutást, a tovább-indulást szor-

galmazza. Ő, akit egy tiszteletreméltó nemzedék, a Tisza nemzedéke, magáénak, rokonának, barátjának vallhatott, aki V a r g h a Gyulával, S z a b o l c s k a Mihállyal ápolta a személyes kapcsolatokat: nem titkolta A d y-ról való elismerő véleményét, mosolygott a hiába-való Ady-vitákon és O l á h Gábor, J u h á s z Gyula iránti rokonszenvét osztentative megmutatta.

*

Kolozsvár mindenkinek az életében, aki Erdély tündér-büvkörébe került, érzelmes, boldog, emlékezésre-gyűlő éveket jelent.

Van valami naiv bájoság és sok-sok melázó hangulat ebben a névben. Ha kisvárosok őszi vasárnap-délutánjai, a ködben harangozó tornyok jutnak eszembe: Ady felejthetetlen képét csak Kolozsvárra tudom lokalizálni.

Tóth Károly nem asszimilálódott soha erdélyivé. Impulzív természete, hevesebb akarás-modora és a biztos célra-törés nem azonosulhatott a zártabb, körültekintő, cunctator erdélyi lélek lassú kanóc-égésével. Erdély a diplomácia földje, az érzelmes illúziók és a befelé vérző kitartás pátriája. Tóth Károly — politikában és tudományban egyaránt — a nyílt síkon való megütközést szerette. De a kolozsvári egyetemen összeforrott haláláig. Megtalálta az eszmét, amiért „síkra” szállni lehetett. Érzelmait erősen meghódította Erdély. Mikor már Szegedért harcolt, akkor is még a Szamos, a Maros könnyes cseppjeit emlegette. Az arisztokratikus város, ahol a múlt nem rejtőzik a föld alá, hanem leolvasható az épületek köveiről, — annyira szuggerálta, hogy benne látta az idealizmus, a hagyományhoz-ragaszkodás, a századok-megszentelte eszmények, a törhetetlen hazafiság szimbólumát. Az Erdélyből kijött *alföldi magyar*: szülőföldjén is a hazabúsuló erdélyi lélek köntösét szenvedte.

A békeidők tudományos öncélúságáról nem lehetett már szó a háborús és oláh-megszállott Erdélyben. De az egyetem belső tudománypolitikájában ösztönszerűleg egymásra talált — talán világnézet, talán csak fölényes értelmi attitűd alapján, vagy közös nyugatról-származás miatt — néhány ember . . . A kolozsvári Tóth Károlyt ez a néhány név jellemzi legjobban: S o m l ó Bódog, R é z Mihály, P a u l e r Ákos, H o r n y á n s z k y Gyula, T a n g l Károly, G o m b o c z Zoltán, R i e s z Frigyes. A tudós asztaltsaság kifejeződési fix-pont, program-irányító szerepet jelenthet a szerteágazó energiák egyetemi parlamentjében. Tóth Károly akkor még nem tartotta kezében a szálakat, de tagja volt annak a körnek, amely irányította az egyetem társadalmi és tudománypolitikai életét: országos vezető-szerepre csak az tud eljutni, aki már abban a körben, ahonnan elindul, predesztinációs hatalmat nyer, hogy mindig nagyobb és nagyobb rádiuszu körforgásnak legyen a fókusza. Nem véletlen, hogy a kolozsvári kör legnagyobbbrészt nőtlen tanárokból állott össze. A család kényelmes menhelye lehet a csöndben dolgozó tudós-nak, de a fórum anyagilag és érzelmileg független embereket kíván, akik száz százalékgig odaadják magukat a közcél-nak. Ki ne tudná,

hogy sorsdöntő eszmék, tudományos mozgalmak, irodalmi forradalmak kávéházi asztalnál születnek: a magyar XIX. és XX. századnak szellemtörténetében szimbolikus hatalom illeti meg a Kávéházat.

Politikai tehetségének tudatára Kolozsvárott ébredt Tóth Károly. Olyankor, mikor veszedelem fenyeget, mikor cselekedni, mérlegelni és élet-halál felelősségében határozni kell: a megriadt embernyájából szinte automatikusan kinőnek a vezetők. Ővék az Ige hatalma és a hatalomhoz való bátorságot a tanácstalanok tanácstalan-ságából is merítik. Az oláh megszállás, az egyetem elkobzása, az utolsó avatás, a menekülés: nemcsak érzelmességét gazdagította, későbbi retorizmusához megadva az élmény-rezervoárt, hanem lelkébe szuggerálta az Egyetemért való küldetés hitét is. Attól kezdve a misszió tudata sarkalja minden energiáját: az Alma Mater megmentése, pusztákon-átvezetése új hazába.

A Ferencz József-egyetemnek budapesti állomásán már ő a közügyek intézője. Ő vetette föl harcos elhatározással a debreceni elhelyezés tervét, de a fölismeret igazság ellen nem tusakodott többé: máról-holnapra Szeged mellé állott és az ő állásfoglalása is siettetta a kedvező megoldást. Kitűnő taktikus volt később is az ilyen fordulásokban ahol a lényegért önmagát is föláldozta: megtörtént, hogy a diadal után maga adta át a hatalmat a legyőzött ellenfélnek, mert a megváltozott szituáció más politikát követelt . . .

*

Szeged lett az utolsó állomása Tóth Károlynak, akiről felsőházi taggá megválasztásakor mindenki hitte, hogy felsőbb kormányzati helyre predesztinálta őt a tehetsége. Alakját hónapról-hónapra növesztette a közszereplés sikere. Az egyetem ötvenéves jubileumán a rektort adó kar dékánja. Az ünnepségek fényképei sötét talárban, láncokkal örökítik meg, mintha az utókor számára ez a szimbolikus megjelenés reprezentálná legigazabban az ő folyton ünnepre táruló lelkét. Négy év múlva rektor: ismét talárban, láncokkal mozog a nyilvánosság színpadán, seregszemlét tart a tányérsapkás diákok fölött, serleget avat, kormányzót köszönt ünnepi tószttal, gyászünnepélyt rendez az egyetemalapító király halála napján, szobrot állítat az aulába, katonás beszédek mond az új klinikák alapkövének, elnököl a tanácsban, szinte szuverén méltósággal; küldöttségeket fogad és küldöttségeket vezet; élére áll az irredenta-mozgalomnak, emléktáblát készített az egyetem hősi halottainak emlékére, díszlakomát ad külföldi vendégek tiszteletére, estélyt tart és estélyekre hivatalos, amiken országos ügyek dőlnek el a buffé-terem sarkában; mindenütt ott van, ahol harcolni és győzni lehet, előadáson, értekezleten, kiállításon, minisztériumban, pártkörben és parlamentben; hálókocsiban utazik, hogy álmában is előbbre jusson a tudós republika ügyeivel, étkezőkocsiban ebédel, hogy időt nyerjen, mert fontos tanácskozássra siet, amihez már ebédközben megvívja az előcsatát . . .

Fölújította azt a szép szokást, amit Márki Sándor gyakorolt a háború idején: a doktoravatási beszédet. Ezek a rövid allocutiók a száműzetés könnyeit idézik és alaphangjuk a szentimentális emlékezés. Ez is magyar vonás volt nála: optimista kedélynek eltemetkezése a fájdalom páthoszában. Szinte kereste a szónak szomorú alkalmait. Az emlékbeszéd volt leggyakoribb műfaja: Kolozsvárt siratta, az *utolsó avatás* képeit idézve, az egyetemalapító Királyt, az építő Tóth Lajost, a tudós Plósz Sándort iktatva történelmi időkbe.

A Halál gondolata sokszor kísértette ezt az élettől robbanékony embert. Kilencven évig akart élni és húsz évre előre voltak komoly és tréfás tervei . . . Az élet lényege, hogy bármely pillanatban véget érhet; de úgy kormányozza önmagát, mintha örökké tartana: csak így tud alkotni, az elfátyolozott jövőt nem sejtve és tagadva. Tóth Károly duzzadt az alkotás, a mindenbe-látó cselekvés ösztönétől. Mintha családalapítás, utódok helyett a mindenkiért való coelibatusban, a köz iránt való komoly kötelességben látta volna az egyéni lét örökkévalóságának egyetlen eszközét. Csak a halála után eszmélünk rá, hogy mit veszített benne a szűkebb tudományos érdek és az egyetemés kultúr-propaganda. Egy habilitáció, egy tanszék ügye hónapokra kizavarta nyugalmaiból, pedig a legtöbbször nem is a maga tudományáról, hanem más karok kiegészüléséről volt szó. De meggyőződése volt — és ezért harcolt az összes frontok valamennyi veszélyeztetett pontján, — hogy elég egyetlen egy rés: azon át az egyetem szelleme és színvonala tönkre mehet. Ezért informálódott minden egyetemi ügyről és ezért exponálta magát más karok érdekeiért is. Lassan-lassan úgy érezhette, hogy az egész egyetem terhe az ő vállain nyugszik. Aki hozzáfordult, szinte fehér lapot kapott a sérelmeinek orvoslására. Rektori szobája — először és utóljára — az egyetem zajló tengerének szilárd szigete lett. Az ő évében mintha fénykorát élte volna az Egyetem: az a lendület, ami a rektor lényének szárnyat adott, meggyorsította az egész intézmény belső ritmusát.

Ez a gyorsuló ritmus lett a végzete. Mindig nagyobb és terheesebb föladataira vállalkozott. Élére áll a területviasszerző akciónak. Csonka Bács-Bodrog megye gyűlésein a Kazinczyak. Kölcseyek szellemében tart beszédeket. A Felsőoktatási Egyesület életébe friss energiát visz szangvinizmusával és akadályt nem ismerő hitével. Megmozdítja a széthúzó, falaikba zárkozó egyetemeket és kongresszusra gyűjti Szegedre az ország főiskoláit: új intézmény alakult ki az ő kezdeményezésére. A felsőház minden ülésén jelen van, mint valami történelmi hős, akit díszmagyarban képviselünk a bástya veszélyeztetett pontjaira. A kultúrát védte ott is és fölszólalásaiban a konszolidáció és alkotás érzeménye kuruc temperamentummal lobogott. Idealista lelke nagy érzékkel bírt a realitások iránt: kitűnő taktikával vezetve a tudomány hajóját a politikumok és személyi érdekek aknamezőin. Nehezen talál helyébe a Ferencz József-egyetem hasonló navigátort, aki ahhoz is értett, hogy a szeleknek parancsoljon és aki minden pillanatban

a maga egész-ember-voltát harcba vitte. Ősi családi címerében oroszlánok ágaskodnak: a bátorság szimbóluma a késő utódban is eleven valóságot jelentett.

Az Egyetemnek nem is rektora, hanem már-már *kancellárja* volt: mindenki valami különös, nem is létező funkció dicsfényében látta őt megjelenni. A mult páthoszával ajkán és a jövőt ostromló hittel a Jelennek grandiózus kiépítését forgatta elméjében. Itt az Alföldön, amelyet Erdély és a Felvidék folyói termékenyítenek, a kultúra Örtomyait képzelte fölépíthetni: azok közé tartozott, akik teremtmő elképzelésük agyagformáiba mindjárt bele is adják az éltető, örökkévaló Lelket. Az Alföld homoktengere sziklaerős gránit-talappzattá szilárdult tervei alatt. És bizonyította, mert *hinni* tudott és az ígét testté változtatni: hogy az aléptmény nem futó por, hanem maradandó érc, amely megbírja a fölébe emelkedő Parnasszust... Hegyek híján *építette* a spirituális Szent Hegyet és az eddig síkbavesző gyalogösvények kezdtek égi célokra kanyarogni. A *táj lelke* megmozdult lomhaságából, gothikus aspirációk felé. És Tóth Károly, az ősi rög embere, mindig magasabb és magasabb épülethez szélesítette a fundamentumot.

Halála olyan volt, mint amikor a toronyba feltörő Építőmester lezuhán a feleúton.

*
* * *

Ha valami rendkívüli, váratlanul tragikus esemény történik, az első megdöbbenés után mindenki a tragédia pillanatait szeretné rekonstruálni. Mintha föl lehetne támasztani a halottat, ha kifürkészük a katasztrófa okát, ha mozgulatról-mozdulatra nyomozva megkeressük azt a pontot, ahol elhárítható lett volna a rohanva közeledő Végzet.

Jött a Halálgép muzsikálva és akik fölismerték küllőiben a fátumot, titkos előjeleket láttak babonás hitükben. Mintha előérzete lett volna: nem szívesen ment föl Pestre és a végzetes napon komor hangulatban kelt föl. Egyik kollégája napokkal előbb Tóth Károly halálát álmodta és szívdobogva ébredt, hogy eloszoljék a rémkép. A végzetes reggelen egy másik barátja arról álmodott, hogy Tóth Károly helyett a rangsorban utána következő professzort választották dékánná. Mosolygott a furcsa képzelődésen, ami hamarosan valósággá vált. Az üres lakásban aznap délelőtt leesett egy kép a falról. Valaki meg is jegyezte: szerencsétlenséget jelent. A halál pillanatában, mikor ő a pesti kórházban agonizált. Szegeden ismét ijesztő álmot látnak: talán a kiröppenő Lélek éter-hullámai zúgnak keresztül a szobán, megrezdítva a rokonlelkek rezonáló húrjait...

Mindez már túllépi annak a realitásnak körét, aminek Tóth Károly olyan tipikus megtestesítője volt. De a halálához kapcsolódó legendák is az ő egyéniségének rendkívüli voltát dokumentálják.

Csak a Szent Ember szuggerál csodát és Tóth Károly úgy távozott el, mint ahogy a próféták szoktak eltűnni a tömeg szemei elől.

*

A *Széphalom*hoz el nem szakítható szálak fűzik Tóth Károlyt. Ő hívta létre ezt a folyóiratot — semmiből. Ő agitált az eszme mellett, legyőzve a szkeptikusok és cinikusok gáncsvetéseit. Az alkotó energiát csak növeli a defetisták ellenzése . . . Ő hozta össze az alakuló Kör embereit, ő szerezte az első kéziratokat, ő vállalt minden felelősséget, ő tartotta az első beszédet a „Széphalom bölcsőjénél“ és ő volt az, aki a megpróbáltatások idején hitet inspirált a kevésszámú csapatba. Örült a támadásoknak is, amik a fiatal vállalkozást belső erejének és szükséges céljainak tudatára ébresztették. Az első csata után ő örült legjobban a gyógyuló sebeknek és az elfoglalt pozícióknak. Lelkes lelkét nekünk adva, a Széphalom-Kör irodalmi oázisának ő lett az éltető forrása. Minden cikk terve és kidolgozása érdekelte. Előre örült a sikereknek és éles judiciuma mérsékelte a hangnnyalatokat . . . Azok közé a Kazinczy-lelkű termékenyítő kritikusok közé tartozott, akik az „istenfiakat“ szeretettel toborozzák, mert a tehetség mindig bátorításra szorul a tolongó sarlatánok világában.

Javító ecsetvonásai nem korrigálnak többé a *Széphalom* vásznain. Ez a szám az ő approbációja nélkül jelenik meg. És a portré, amit róla most fölvezoltam, bizonyára tökéletesebb lenne, ha az ő Bölcsőségének szelleműjja ellenőrizhetné a színfoltokat és a bizonytalan vonalakat, amiknek modellje az Idő hajóján távolodik tőlünk az örök-kevalóság felé.

(Szeged.)

Zolnai Béla.